

Sören Homberg
Göteborgs universitet
Seniorprofessor i statsvetenskap
E-post: soren.holmberg@pol.gu.se

Jimmi Åkesson slår rekord som draglok

En numera väl förankrad sanning inom valforskningen, både i Sverige och internationellt, är att partiledares popularitet och grad av förtroende är en av de viktigare faktorerna bakom hur väljare röstar. Och det finns tecken på att partiledarnas betydelse kan ha ökat något över tid. Men, och det är ett viktigt men speciellt för journalister - partiledarnas betydelse är inte den viktigaste faktorn bakom hur väljare röstar. Den är inte ens på medaljplats. När den göteborgska valforskningen frågar väljarna själva om vad som betyder mest för dem när de väljer parti kommer bra partiledare först på plats sju av aderton omfrågade faktorer. I valet 2018 nämnde 26 procent bra partiledare som en viktig faktor bakom partivalet. På topp kom faktorer som partiernas framtidsprogram (54 procent) och ideologi (53 procent). Dagens svenska väljare är i första hand åsiktsröstare med förankring i den fortfarande dominerande vänster-högerideologin. Förr i tiden på 1900-talet var klassröstning vanligare, men har blivit allt mindre vanlig på 2000-talet.

I årets val ställde SVT/VALU en fråga om vilken betydelse partiledaren hade för valet av parti i riksdagsvalet. En rent subjektiv bedömningsfråga, som VALU haft med i alla val sedan 1998. Vi kan med andra ord se vilka partiledare som genom åren – enligt väljarnas egna vittnesmål – varit betydelsefulla draglok för sina partier. Och vilka partiledare som varit mindre lyckosamma. Konkret har vi mätt hur stor andel av väljarna som anger att partiledaren för det parti som de röstade på var mycket betydelsefull för valet av parti.

I valen 1998 och 2002 var Alf Svensson (KD) mesta dragloket med 31 respektive 28 procent av KD-väljarna som angav att partiledaren var mycket betydelsefull för deras val av parti. Därefter kom Reinfeldts (M) era. Han var draglok nummer ett i de tre valen 2006, 2010 och 2014. Andelen som utpekade honom som mycket betydelsefull bland moderata väljare steg till nya höjder, från 31 procent 2006 till hela 45 procent i både valet 2010 och 2014. Men Fredrik Reinfeldts rekord på 45 procent från valen 2010 och 2014 stod sig inte ohotade längre än till 2018 då Jimmi Åkesson tangerade Reinfeldts toppresultat på 45 procent. Delat rekord alltså inför valet 2022. Spännande blev det, men till slut när alla VALU-blanketter (över 11 000) var analyserade visade det sig att Jimmi Åkesson lyckats slå rekordet. Den nya toppsiffran för en partiledare att bedömas som mycket betydelsefull för de egna väljarnas partival landade på 48 procent, ett nytt dragloksrekord. Jimmi Åkesson är nu ensam på toppen som mest framgångsrika draglok bland svenska partiledare.

Två som draglok 2022 kom Magdalena Andersson (S) med resultatet 36 procent av S-väljarna som angav henne som mycket betydelsefull för partivalet – den högsta siffra som någon S-ledare uppnått. Stefan Löfven (S) hade till exempel bara resultatet 20 procent i valet 2018. Den blivande statsministern Ulf Kristersson (M) var inget starkt draglok i valet 2022. Han nådde endast ett resultat på 23 procent

Jimmi Åkesson.

Byline: Sverigedemokraterna

bland moderata väljare som utpekade honom som mycket betydelsefull för hur de röstade. Ännu svagare resultat fick Liberalernas Johan Pehrsson med utfallet 13 procent, något sämre än Nooshi Dadgostar (V) på 17 procent. Centerns Annie Lööf och Kristdemokraternas Ebba Busch fick både ett något sämre resultat än i valet 2018, men dock i båda fallen ett bättre resultat än Ulf Kristersson. Lööf fick resultatet 29 procent och Busch 28 procent.

Ett draglok skall naturligtvis kunna dra egna sympatisörer till partiet, men därtill helst också kunna rekrytera bytare från andra partier. När vi detaljstuderar partibytan och partiledarnas roll i VALU från valet 2022 är det mycket tydligt att Åkesson verkligen var ett draglok och var delaktig i att dra över partibytare till Sverigedemokraterna. Detsamma kan sägas om Magdalena Andersson. Båda bidrog till partibytan till Sverigedemokraterna respektive till Socialdemokraterna. Dock med en tydlig skillnad. Jimmi Åkesson och SD vann i första hand män medan Magdalena Andersson och S i första hand vann kvinnor. De kan ha bidragit till den ökande skillnaden i hur män och kvinnor röstar i Sverige.

Intressant att notera är att toppnoteringarna för draglok har ökat över tid från Alf Svenssons noteringar på cirka 30 procent för tjugo år sedan till Jimmi Åkessons rekord på 48 procent 2022. Håller media och partierna på att lyckas med att öka partiledarnas betydelse som röstfångare? På bekostnad av betydelsen av sakfrågorna, framtidsprogram och ideologier. I så fall är Sverige på väg mot en ny typ av representativ demokrati. En demokrati med mer fokus på starka populära ledare. Det är inte en uppmuntrade framtidspaning.